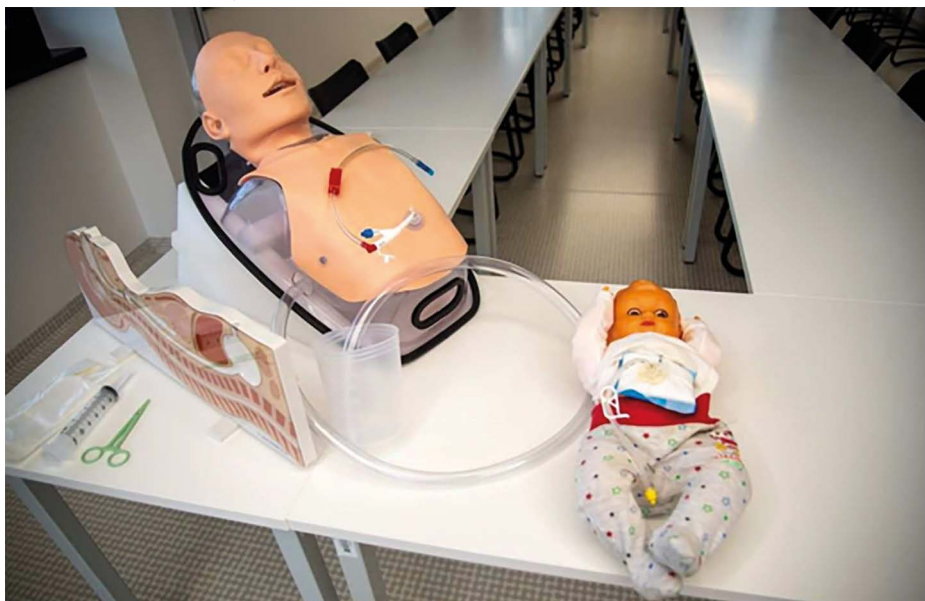

Obr. 4. Edukační modely (Foto: archiv autorů)**Obr. 5.** Stříkačka s ENFIT zakončením a koncovkami (Foto: archiv autorů)

Edukace pacienta, rodiny a pečujících osob

Pacient, rodina a pečující osoby jsou edukováni jak personálem oddělení, tak specializovanou edukační sestrou v péči o PEG, PEJ v domácím prostředí. K základním dovednostem patří nácvik aplikace EV stříkačkou, obsluha enterální pumpy, provádění převazu, rotace a zanořování PEG, postup při zaregistrování jednotlivých komplikací. Edukační sestra zodpoví dotazy, předá edukační materiál, provede praktický nácvik péče na simulátoru. Edukační simulátor slouží k nácviku převazů, rotace a zanoření PEG za účelem vytvoření kanálu mezi stěnou břišní a žaludkem. Převaz je v úvodu prováděn po mechanické dezinfekci okolí a sondy bezbarvým dezinfekčním prostředkem a terčik

je podložen tenkou vrstvou savého, nedráždivého obvazového materiálu. Místo vstupu PEG, PEJ po zhojení již není třeba dezinfikovat a podkládat sterilním čtvercem, je nutné ho však udržovat v čistotě.

Po 7 dnech je nutné PEG začít rotovat/otočit o 360 stupňů, od 10. dne po zavedení začít se zanořováním (sondu dezinfikovat, povolit zevní disk o 2 cm, mírným tlakem sondu zanořit, zpětně povytáhnout do původní pozice a přitáhnout zevní disk). Vzdálenost zevního disku od kůže by měla být 5 mm. Nejsou-li komplikace, po 4–6 týdnech od zavedení již možno tuto rotaci a zanoření provádět jen 1× týdně. Nemocný se zavedeným PEG, PEJ se může sprchovat vodou bez použití mýdla. Edukovaný pacient bez zjevných komplikací je propuštěn do domácí péče nejčastěji do 48 hodin.

Je důležité posoudit sociální zázemí pacienta, zhodnotit jeho schopnost se o sebe postarat a možnost pomoci od rodinných příslušníků. U pacientů, kteří si nejsou schopni PEG nebo PEJ ošetřovat a nemají rodinné zázemí, je k ošetřování zajištěna agentura domácí péče. Je třeba předat informaci o zavedení výživové sondy a aplikaci EV praktickému lékaři pacienta. Předpis enterální výživy zajišťuje lékař nositel funkční licence F016. Nutriční ambulance zajistí i zapůjčení enterální pumpy a vybaví nemocného spotřebním materiálem. Pokud je nemocný vybaven enterální pumpou, je pojišťovně vykazován 1× denně kód Pumpou aplikovaná EV prováděná ve vlastním sociálním prostředí 11513.

Edukace pacienta (rodiny, pečujících osob) je důležitou součástí celého procesu, při kterém se předávají informace o enterální výživě, způsobu podání, ošetřování sondy, komplikacích a možnostech konzultací. Informace je nutno předávat v klidném prostředí, bez spěchu, nechat pacienta informace přijmout, mít možnost a vyzkoušet si péči na modelech, demonstrovat možnost drcení léků, vysvětlit možnosti využití mlýnků na léky a podávání léků do sondy, proplachy výživných stomií. Pacienti jsou informováni o podání EV do PEG, PEJ bolusovým způsobem pomocí stříkačky, nebo použitím enterálních pump.

Zásady podávání výživy do výživové sondy

Před manipulací a převazem PEG, PEJ si ošetřující umyje ruce teplou vodou a osuší. Připraví si všechny pomůcky pro aplikaci, zkontroluje vak s EV (neporušenost obalu, trvanlivost), vak protřepe a nasaje EV do stříkačky.

Pacienta polohuje do sedu či polosedu, a v této pozici nemocný zůstane ještě 30 minut po aplikaci.

Zkontroluje stav PEG, PEJ, povolí tlačku na hadičce a propláchně PEG 50 ml vody, PEJ převažnou vodou pokojové teploty.

Aplikuje výživu, která má mít pokojovou teplotu 20–30 stupňů C. Otevřený vak by měl být skladován v lednici a je nutné jej spotřebovat do 24 hodin od otevření.

Bolusové podání EV do PEG stříkačkou musí být pozvolné, dle objemu 10–40 minut, kontinuální podávání gravitačními sety nebo lépe setem enterální pumpou se stanovenou rychlostí aplikace EV.

Po ukončení podání EV opět sondu propláchně 100 ml vody a uzavře tlačku na hadičce výživové sondy. Pokud není hadička opatřena tlačkou, lze použít plastový peán, nepoužívat kovové peány, které by hadičku mohly poškodit.

Aplikační sety slouží k podání EV po dobu 24 h, stříkačku určenou k aplikaci EV je možné po proplachu teplotou vodou a oschnutí použít opakovaně.

Pokud je k aplikaci doporučena enterální pumpa, jsou pacient a pečující osoby poučeni o obsluze této pumpy.